

О.С. Кузембаєв

асистент кафедри кримінального права
Одеської національної юридичної академії

Науковий керівник С.А. Хімченко, к.ю.н.,
доцент Одеської національної юридичної академії

ПРАВИЛА КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Особливість правил кваліфікації злочинів полягає у тому, що у своїй сукупності вони не сконцентровані у кримінальному законодавстві.

Кваліфікація злочину – це встановлення та юридичне закріплення точної відповідності між ознаками скоєного діяння та ознаками складу злочину, передбаченого кримінально-правовою нормою [3, 4].

Багато вчених розглядали такі питання кваліфікації злочинів, як поняття «правила кваліфікації злочинів», «підстави кваліфікації злочинів», «передумови кваліфікації злочинів», це Л.Д. Гаухман [1, 267], А.В. Корнєєва [2, 8], В.О. Навроцький [4, 60], які наводили думки, у тому числі, відносно визначення поняття «правила кваліфікації злочину». Однак ці визначення не охоплюють у повній мірі усіх видів підстав кваліфікації злочину.

Так для з'ясування змісту кримінально-правових норм і ознак складів злочину в багатьох випадках необхідно звертатися також до інших джерел. В залежності від джерела Л.Д. Гаухман підрозділяє правила кваліфікації на такі, що носять офіційний (обов'язковий) характер, тобто такі, що мають нормативний характер (містяться у статтях КК України), які є основною підставою кваліфікації, та такі, що носять неофіційний характер – не маючих нормативний характер (містяться у судовій практиці та теорії кримінального права), які є додатковими підставами юридичної кваліфікації [1, 269]. Окремо взятої статті кримінального закону для кваліфікації недостатньо, тому у таких випадках застосовується додаткові підстави кваліфікації. Додатковими підставами кримінально-правової кваліфікації часто виступають нормативні акти інших галузей права, до яких відсилають бланкетні диспозиції статей кримінального закону. Ще однією з

додаткових підстав кримінально-правової кваліфікації є акти офіційного тлумачення кримінального закону, які дозволяють запровадити однакове в межах держави розуміння правових норм, усунути виявлені у них незрозумілості, до таких відносяться рішення Конституційного Суду України.

Проте існують і неофіційні тлумачення кримінального закону до яких відносяться роз'яснення, що знаходяться у постановах Пленуму Верховного Суду, на яких заснована значна кількість правил кваліфікації злочинів, які у відповідності з діючим законодавством не є обов'язковими, а носять рекомендаційний характер. Проте роль цих роз'яснень у визначенні та встановленні правил кваліфікації досить велика, бо вони досить змістовні, базуються на аналізі та узагальненні судової практики, та, як правило, науково-обґрунтовані.

Всі додаткові підстави кваліфікації, спрямовані лише на конкретизацію положень, закріплених у законі. У них не може встановлюватися кримінальна відповідальність чи умови звільнення від неї. Вони не можуть застосовуватися самостійно без основної підстави – норми кримінального закону.

Таким чином, правила кваліфікації злочинів через визначення підстав кваліфікації набувають статусу джерел кримінального права, як таких, що допомагають у встановленні та з'ясуванні змісту кримінально-правової норми, але які не можуть застосовуватися без підстав, які передбачені Кримінальним кодексом України.

Література

1. Гаухман Л.Д. Квалификация преступлений: закон, теория, практика. – М.: АО «Центр ЮрИнфоР», 2001. – 316 с.
2. Корнеева А.В. Теоретические основы квалификации преступлений: учеб. пособ. / под ред. А.И. Рарога. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. – 176 с.
3. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений. – 2-е изд., перераб. и дополн. – М., «Юристъ», 2001. – 304 с.
4. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.